

Vážené trenérky, trenéři, asistenti, šermíři.

Děkujeme Vám za aktivní spoluúčast při vyplnění předloženého dotazníku, který nám pomohl získat základní pohled na situaci, týkající se vzdělávání trenérů a trenerek šermu v ČR. Z celkového odhadovaného počtu 250 lidí, kteří se touto činností v České republice zabývají, představuje návratnost našeho úvodního dotazníku v podobě 101 odpovědí silný nástroj, jak reagovat ze strany nově ustanovené VzMK na Vaše podněty a optimalizovat proces a koncepci vzdělávání trenérů. Rádi bychom v blízké době zahájili kurzy pro trenéry a cvičitele šermu a odrazili v nich výsledky tohoto dotazníku. Doufáme, že si Vaši přízeň udržíme i do budoucna a platforma Google Forms se stane naší trvalou oporou, tak, jako je tomu i u jiných významných sportovních federací a svazů.

S díky a přáními mnoha úspěchů, ne jenom na šermířských planších!

Za VzMK zpracoval

Michal Roček

Vyhodnocení dotazníku VzMK č.1

Metody a design výzkumu

Úvodní dotazníkové šetření VzMK sloužilo pro získání základního povědomí o aktuální situaci a potřebách našich trenérů a trenerek v šermu. Probíhalo v období 28.9. - 18.10. 2020. Jako platforma pro zaznamenání a částečné statistické vyhodnocení odpovědí byl zvolen Google Form. Další statistické vyhodnocení bylo zpracováno po exportu dat do souboru excelovské tabulky v programu Excel a také pomocí softwaru Statistica 13.5. (popisná statistika a T-test). Dotazník obsahoval 12 otázek, které byly konstruovány jako uzavřené, s možností více odpovědí a v neposlední řadě také otevřené. Dotazník byl distribuován pomocí aktivního odkazu přímo zástupci Českého šermířského svazu a poté v některých případech docházelo k jeho dalšímu šíření metodou "sněhové koule", kdy zástupci jednotlivých klubů ho dále přeposílali svým členům. Celkový počet respondentů byl n=101. Dotazník byl koncipován a vyhodnocen jako anonymní.

Dotazníkovému šetření nepředcházelo pilotní testování, což v praxi způsobilo problém v otázce č. 8 „O jaký typ licence byste případně měl/a zájem?“. Formulář nenabízel respondentům, kteří již měli vystudovanou I. trenérskou třídu, popř. „A“ licenci nevyplnit povinné pole nebo zvolit jinou odpověď. To však bylo vyřešeno po stažení dat do excelovské tabulky a jejich opravě. Konkrétní postup je popsán u otázky č. 8.

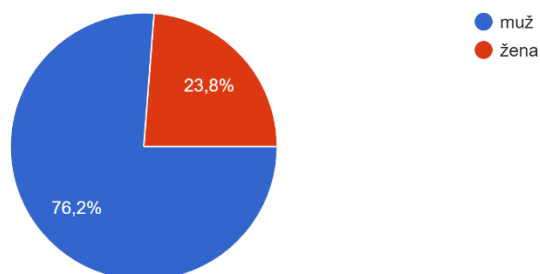
Úvod dotazníku se týkal sociologicko-demografických informací o pohlaví, věku, místě a výkonu trenérské činnosti. V druhé části dotazníku respondenti odpovídali na otázky týkající se jejich odborného vzdělávání v šermu. Konkrétně o aktuálním stupni jejich formálního vzdělání, souhrnné délce zkušeností s výukou šermu uvedenou v letech a vyslovení zájmu či nezájmu vztažnému k jejich dalšímu vzdělávání. Třetí, poslední část dotazníku si dávala za cíl identifikovat přání a preference účastníků výzkumu, které se týkaly formy a obsahu vzdělávání trenérů a trenerek.

Výsledky dotazníkového šetření

1/ Pohlaví

Z celkového počtu $n=101$ respondentů se výzkumu zúčastnilo 77 mužů, což tvořilo 76,2 % celkového počtu respondentů. Dotazníkového šetření se zúčastnilo také 24 žen což tvořilo vzorek 23,8 % všech participujících. Tyto výsledky ukazují na tradiční genderově nevyvážené zastoupení žen v trenérské profesi, avšak v mezinárodním kontextu nevybočujeme.

Pohlaví?
101 odpovědí

2/ Váš věk:

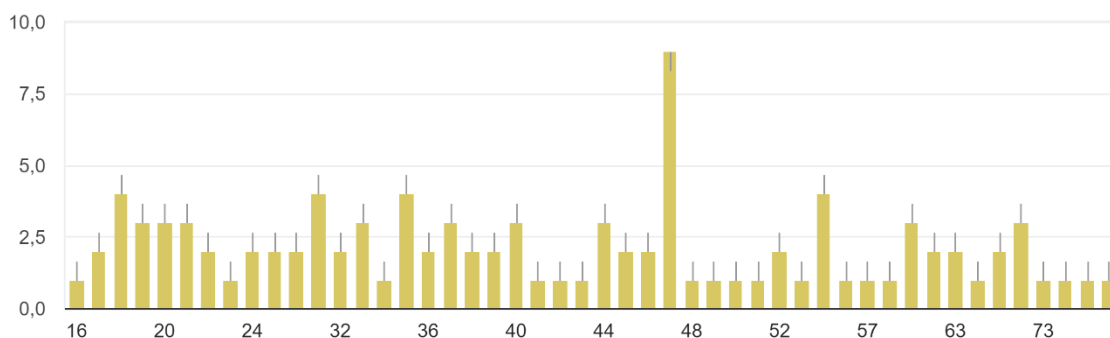
Druhá otázka předloženého dotazníku se týkala věku zúčastněných. Ze zaznamenaných 101 odpovědí se stal 16letý respondent nejmladším účastníkem výzkumu. Nejstaršímu účastníkovi výzkumu bylo 76 let. Průměrný věk respondentů činil 41,64 let.

Věk Celý vzorek muži / ženy

min. věk	16
max. věk	76
průměrný věk	41,64

Variable	Descriptive Statistics (Dotazník VzMK č. 1 (Responses) (B2:CX102))					
	Valid N	Mean	Median	Minimum	Maximum	Std.Dev.
Váš věk:	101	41,64356	40,00000	16,00000	76,00000	16,46668

Váš věk:
101 odpovědí

Porovnání věk / pohlaví

Variable	T-tests; Grouping: Pohlaví? (Dotazník VzMK č. 1 (Responses) (B2:CX102))										
	Mean muž	Mean žena	t-value	df	p	Valid N muž	Valid N žena	Std.Dev. muž	Std.Dev. žena	F-ratio Variances	p Variances
Váš věk:	42,57143	38,66667	1,014477	99	0,312828	77	24	16,81668	15,24201	1,217296	0,609909

Z údajů při porovnání věku a pohlaví vyplývá, že průměrný věk skupiny mužů je 42,57 roků. Nejstaršímu účastníkovi výzkumu bylo v době vyplňování dotazníku 76 let, nejmladšímu pak 16 let. Ze skupiny žen byla nejstarší účastnicí výzkumu aktivní trenérka 73 let, nejmladší pak dvě 18náctileté asistentky. Průměrný věk zúčastněných žen byl 38,66 roků.

3/ Název klubu

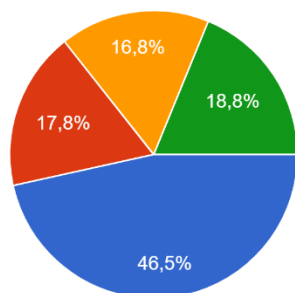
Z celkového počtu 101 respondentů jsme na tuto otázku zaznamenali 68 odpovědí. Jednalo se tedy o 68,68 % respondentů, kteří se přihlásili ke své klubové příslušnosti. Otázka byla koncipována jako nepovinná. Z odpovědí bylo zřejmé, že se výzkumu zúčastnili zástupci oddílů zabývající se tréninkem všech zbraní. K tématu vzdělávání trenérů se aktivně přihlásili jak zástupci velkých tradičních oddílů, tak i zástupci oddílů menších a ustanovených v poměrně nedávné době. Uvedený počet oddílů v dotazníku byl 31 z celkových 47, které sdružuje ČŠS. Největší oporou při poskytnutí dat se stal oddíl USK s celkem osmi respondenty.

4/ V šermířském klubu působím jako:

Tato otázka byla povinná, získali jsme tedy všech 101 možných odpovědí. Nejčastější rolí, kterou respondenti ve klubech zastávají je role trenéra, k ní se přihlásilo 47 (46,5 %) dotazovaných. Zbývající tři kategorie působící na chodu klubů dosáhly podobných výsledků v jejich zastoupení od 16,8 % -18,8 %. Úloha asistenta trenéra, který nevykonává samostatnou činnost v plánování a přípravě sportovců byla zmíněna v 18 případech (17,8 %). Závodník, který vypomáhá trenérovi s přípravou šermířů / šermířek byl zmíněn v 17ti případech (16,8 %). Na poslední otázku charakterizující roli dotazovaných odpovědělo, že patří do skupiny 19ti (18,8 %) trenérů či trenérek, kteří se stále ještě věnují pravidelné závodní činnosti. Pro zajímavost uvedeme, že se jednalo jak o mladší ročníky, tak zkušené trenéry, kteří se pravděpodobně také zúčastňují veteránských turnajů.

V šermířském klubu působím jako:

101 odpovědí

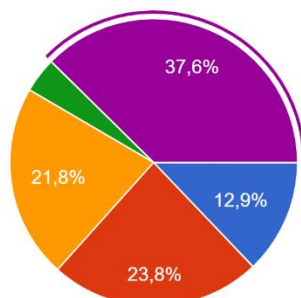
- trenér
- asistent trenéra (nevykonávám samostatnou činnost v plánování a přípravě sportovců)
- závodník a také vypomáhám trenérovi s přípravou šermířů/šermířek
- trenér, ale také ještě pravidelně aktivně závodím

5/ Jsem držitelem trenérské licence/ trenérské třídy

Z dotazovaných účastníků výzkumu odpovědělo 37,6 % tedy v 38 případech, že nejsou držiteli žádného ze stupňů formálního-licenčního vzdělávání. Tento vzorek tvořilo 10 žen a 28 mužů. Trenéři I. trenérské třídy / A licence byli ve výzkumu zastoupení ve 13ti případech (12,9 %). Z tohoto počtu byly pouze 2 ženy. U trenérů, kteří mají II. trenérskou třídu / B licenci bylo uvedeno 24 případů (24,0 %). Tento soubor tvořily 3 ženy trenérky a 21 trenérů mužů. 22 (21,8 %) respondentů odpovědělo, že jsou držiteli III. trenérské třídy, z tohoto počtu bylo 8 žen a 14 mužů. Nejméně zastoupenou kategorií byli cvičitelé šermu, k tomuto stupni formálního vzdělání se přihlásili pouze 4 (4,0 %) respondenti, z toho byla 1 žena.

Jsem držitelem trenérské licence/ trenérské třídy

101 odpovědí

- I. trenérská třída / A licence
- II. trenérská třída / B licence
- III. trenérská třída
- cvičitel šermu
- v současné době nejsem držitelem žádného stupně licence

6/ Jak dlouho se věnujete trenérské/ asistentské činnosti? Prosím uveďte v letech:

Další povinná otázka se týkala vyjádření trenérských zkušeností respondentů v letech. Dva respondenti uvedli, že se zabývají výpomocí s tréninkem, ale jejich zkušenost nedosáhla ještě celého roku. Jejich věk je 18 a 19 let a nejsou držitelé žádného stupně formálního vzdělávání. Nejzkušenějšími trenéry s 49ti letou praxí jsou dva muži s II. trenérskou třídou / B licenci. Trenérkou s nejdelší praxí 42 let je pak držitelka I. trenérské třídy / A licence. Nejpočetnější skupinou je skupina 30 trenérů, kteří mají zkušenosti s výcvikem šermu v rozsahu 0-4 roky.

Uvedené roky trenérských zkušeností muži / ženy

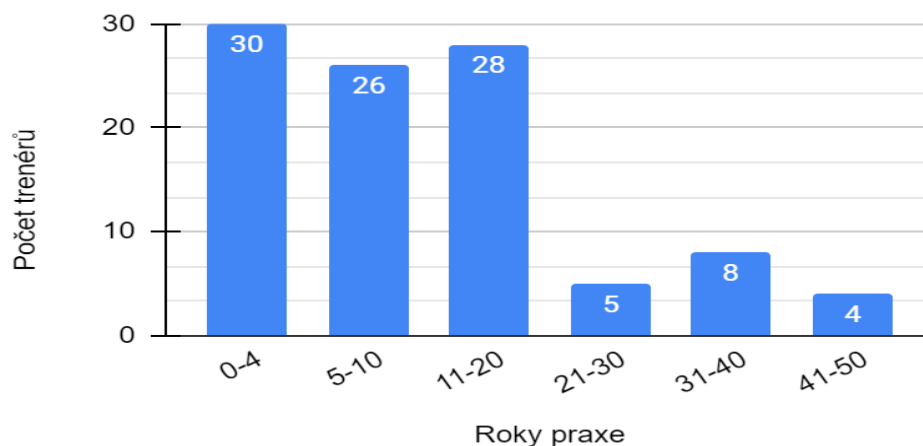
min. let zkušeností	0
max. let zkušeností	49
průměr let zkušeností	12,89

Uvedené roky trenérských zkušeností muži

min. let zkušeností	0
max. let zkušeností	49
průměr let zkušeností	14,12

Uvedené roky trenérských zkušeností ženy

min. let zkušeností	1
max. let zkušeností	42
průměr let zkušeností	8,91

7/ Máte zájem o další vzdělávání?

Na tuto otázku odpovědělo kladně 77 (76,2 %) respondentů z celkového počtu 101 účastníků výzkumu. V 16ti (15,8 %) případech participanti uvedli, že sice v budoucnu počítají s dalším formálním vzděláváním, ale v současné době nemají časový prostor toto vzdělávání realizovat. Osm (7,9 %) účastníků výzkumu již s dalšími formami formálního vzdělávání nepočítá. Ve dvou případech se jednalo o zkušené trenéry držitele I. trenérské třídy s více jak 40 lety zkušeností. Případnou další účast na semináři, který by se zabýval psychickou přípravou šermířů však nevyloučili.

Máte zájem o další vzdělávání?

101 odpovědí

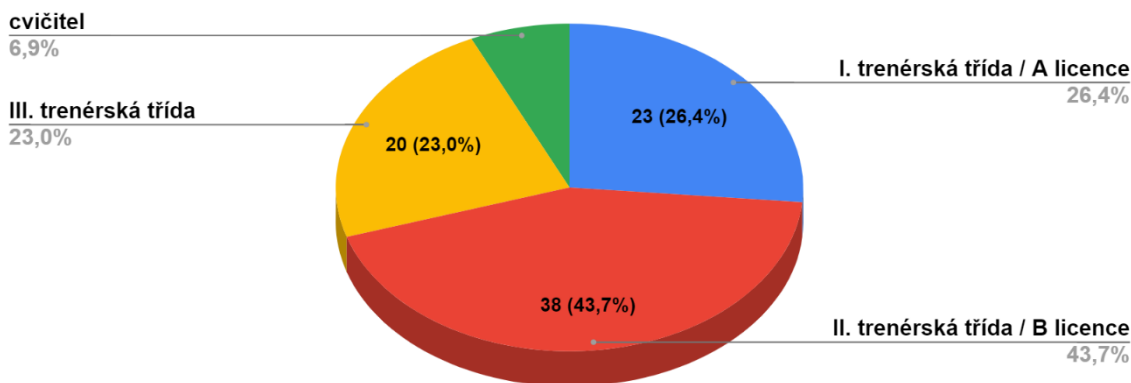
8/ O jaký typ licence byste případně měl/a zájem?

Výsledky ukázaly, že největší zájem o vzdělávání mají zájemci o studium II. trenérské třídy / B licence a to v 38 případech (43,7 %). Druhou největší zájmovou skupinou se zdáli být zájemci o studium I. trenérské třídy / A licence. Avšak jak

bylo popsáno v kapitole pojednávající o metodologii výzkumu, víme, že došlo k chybnému nastavení otázky č. 8. Po stažení odpovědí do excelovské tabulky a následných korekcích výsledků se zjistilo následující: zájemců je fakticky 23 místo původně uváděných 36, což tvoří 26,4 % všech dotázaných. Chybné zadání otázky také způsobilo, že jeden z trenérů I. třídy zadal do odpovědi cvičitel. To bylo také odhaleno a správný počet zájemců o cvičitelský stupeň byl následně zkorigován na 6 (7,1 %). Zájem o studium III. trenérské třídy vykázalo 20 (23,5 %) zájemců.

Velmi zajímavým údajem také může být pohled na plánování budoucího vzdělávání s ohledem na ujasnění si vize stát se trenérem u těch zájemců, kteří sice v současné době ještě nepodstoupili žádné formální (licenční) vzdělávání, ale jak se zdá, v budoucnu počítají s gradací svého trenérského vzdělávání.

Žádný stupeň vzdělání → I. trenérská třída = 6 zájemců

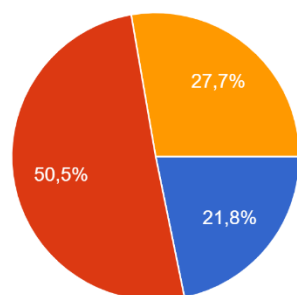

9/ Jakou formu vzdělávání osobně preferujete?

K této problematice se formou povinné odpovědi opět vyjádřilo 101 respondentů. Nejvíce zastoupenou skupinou názorů, jak přistupovat ke koncipování výuky specializace se ukázala ta, jež se vyslovila pro názor skupinového vyučování za účasti posluchačů z různých klubů a to v 51 případech (50,5 %). Oproti tomu 22 (21,8 %) dotazovaných by raději zvolilo formu individuální výuky, do které by mohli také být také zahrnuty návštěvy vzdělavatele přímo u nich v klubu. Nevyhraněný názor v této souvislosti uvedlo 28 (27,7 %) respondentů.

Jakou formu vzdělávání osobně preferujete?

101 odpovědí

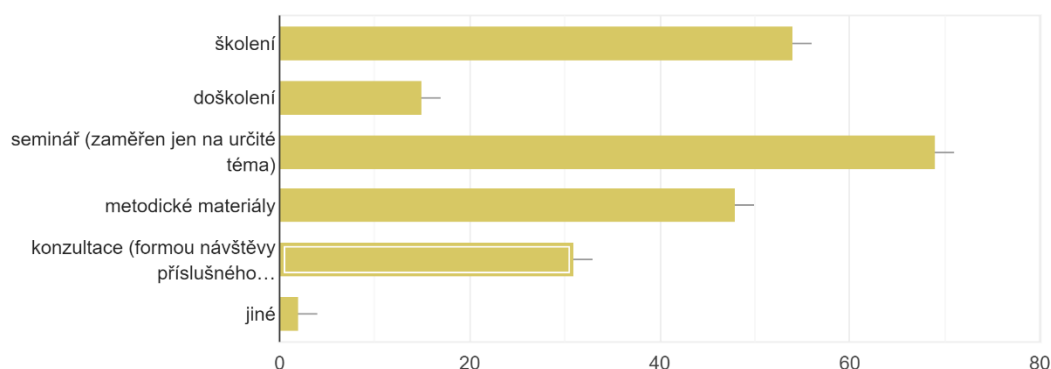
- individuální (zahrnuje také školení určené pro trenéry a asistenty trenéra pouze z Vašeho klubu)
- skupinové (účast posluchačů z různých klubů)
- nemám názor (je mi to jedno)

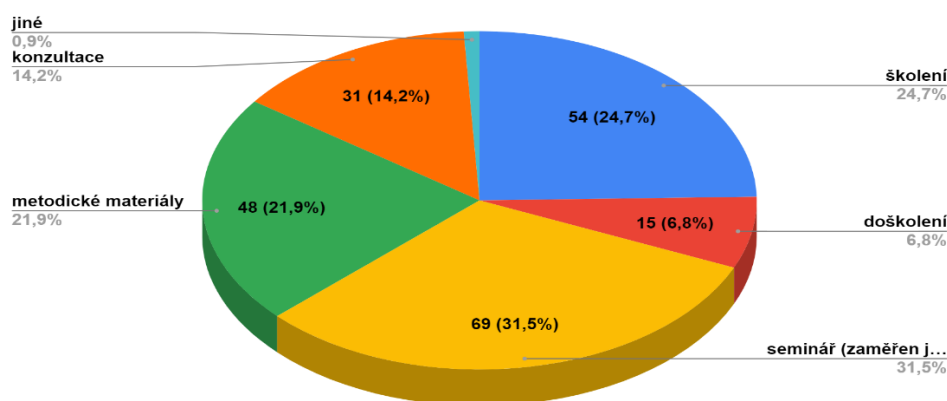
10/ O jaký typ neformálního vzdělávání máte zájem? (Není to studium trenérské třídy)

Tato otázka umožňovala zadávat více odpovědí. Nejvíce chtěnou formou neformálního (nelicenčního) vzdělávání mezi našimi zúčastněnými trenéry a trenérkami se zdá být seminář zaměřený na určité téma. Pro tuto formu vzdělávání se vyslovilo 68,3 % respondentů, což tvořilo souhrn 69 případů. Dalšími formami, které by respondenti nejvíce uvítali, je klasické školení (53,5 %) a možnost studia z metodických materiálů (47,5 %). Formu konzultací se svým lektorem specializace by preferovalo v 31 případech 32 % trenérů a trenérek. Zcela jinou formu vzdělávání by projevilo zájem 2 % dotázaných.

O jaký typ neformálního vzdělávání máte zájem? (Není to studium trenérské třídy)

101 odpovědí

Po provedení součtu jednotlivých typů jsme dospěli k následujícím výsledkům:

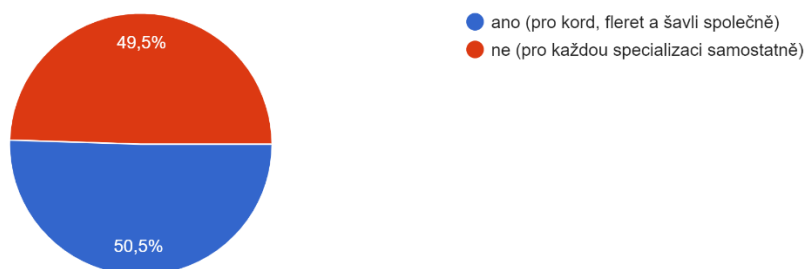
- 1/ seminář zaměřený na určité téma (31,5 %)
- 2/ školení (24,7 %)
- 3/ metodické materiály (21,9 %)
- 4/ konzultace (14,2 %)
- 5/ doškolení (6,8 %)
- 6/ jiné (0,9 %)

11/ Chtěli byste obecná témata šermířské přípravy, která jsou společná pro všechny zbraně, přednášet dohromady?

Pro společnou výuku obecné šermířské přípravy se vyslovilo 51 respondentů (50,5 %), těsná menšina 50 (49,5 %) respondentů by spíše volila pro každou z šermířských specializací (kord, fleret, šavle) samostatnou výuku i když by se jednalo o společná témata všech zbraní.

Chtěli byste obecná témata šermířské přípravy, která jsou společná pro všechny zbraně, přednášet dohromady?

101 odpovědí

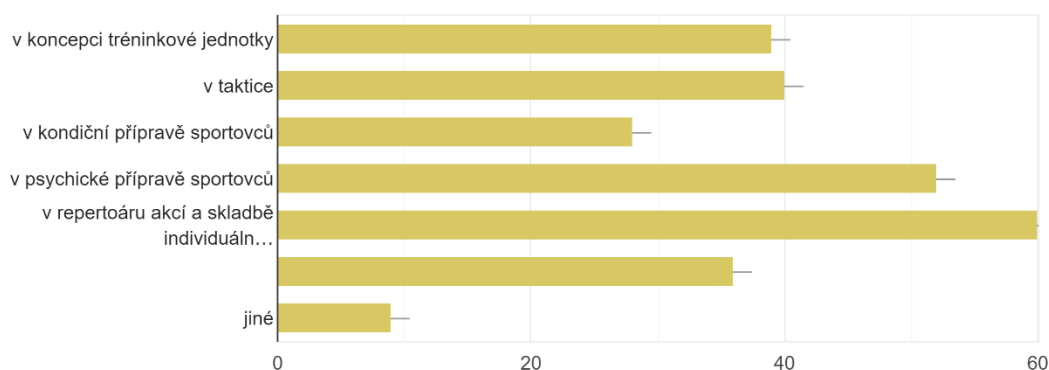

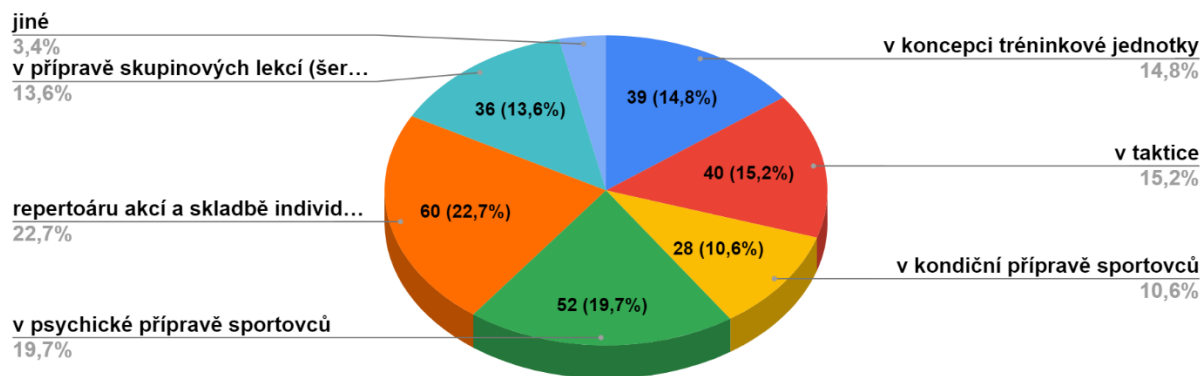
12/ Ve své trenérské práci jsem si nejvíce vědom následujících limitů a chtěl bych pracovat na jejich odstranění:

Poslední otázka předložená našim trenérům a trenérkám se týkala zhodnocení jejich vlastních kompetencí v přípravě svých svěřenců a snahy odstraňování limitů důležitých pro tuto činnost. Otázka umožňovala zadat více odpovědí. Z tohoto důvodu nástroj Google Forms ukázal více odpovědí, než byl počet respondentů a také % zastoupení případů, které výsledky vztáhl na celkový počet zmíněných v každé kategorii. Po přepočítání již ukazuje druhý (výsečový) graf hodnoty do maximální míry 100 %. Naši respondenti a respondentky většinou viděli tento problém komplexně, jako provázaný soubor kompetencí, který se vzájemně překrývá a ovlivňuje výkonnost a úspěšnost trenéra. Nejvíce by si naši informátoři přáli zapracovat na repertoáru akcí a skladbě individuálních lekcí 60 (59,4 %). Za druhé klíčové téma svého osobního rozvoje zvolili téma psychické přípravy sportovců 52 (51,5 %). Téměř na stejnou úroveň poté postavili přání zdokonalit se v taktice a koncepci přípravy tréninkové jednotky. Tyto kategorie byly zmíněny v 39,6 %, respektive 38,6 % (40 a 39 zmínění). Příprava a koncepce skupinových lekcí, jako je: výcvik šermířských nohou a cvičení se zbraní ve dvojicích v tréninku označilo za téma, které zajímá 36 dotazovaných (35,6 %). Nejméně projevíli naši respondenti zájem o téma kondiční přípravy šermířů a to v 28 případech (27,7 %). Nepojmenované limity ve své práci označilo v devíti případech 8,9 % respondentů jako „jiné“ nespecifikované.

Ve své trenérské práci jsem si nejvíce vědom následujících limitů a chtěl bych pracovat na jejich odstranění:

101 odpovědí

Závěr a diskuse

Zrealizované dotazníkové šetření prokázalo zájem našich trenérů a trenérek o soustavné vzdělávání. Příjemným překvapením byla značná návratnost dotazníků a z obdržených výsledků dotazníkového šetření bylo patrné, že se alespoň okrajově stal tématem diskutovaným v našich šermířských klubech.

Při pohledu na data vidíme, že se klasický genderový problém týkající se menšího zastoupení žen trenérek odráží i v našem sportu. Na druhou stranu však můžeme říci, že si stojíme podobně jako naši kolegové v zahraničí v ostatních sportech¹. Negativní aspekty vidíme převážně v nedostatečném zastoupení žen u vyšších stupňů licencí. I. Trenérskou třídu uvedly za své nejvyšší vzdělání pouze dvě ženy. To sice vypovídá o poměrném procentuálním zastoupení vzorku trenérů I. třídy, ale z celkového počtu 101 respondentů je toto číslo vyjádřeno pouhými 1,98 %. Situace u žen trenérek II. trenérské třídy / B licence je taková, že tvoří pouze 12,50 % vzorku všech trenérů B licence. U nižších stupňů trenérského vzdělávání je situace rapidně lepší (III. trenérská třída má 36,36 % zastoupení žen).

Průměrný věk občanů uvedený *Českým statistickým úřadem* je u mužů 41,1 let, u žen pak 43,9 let². Výsledky našeho dotazníkového šetření zjistili u mužů trenérů průměrný věk 42,57 let, u žen pak nižší, konkrétně 38,66 let. Pozitivním prvkem je, že velkou skupinu (30 respondentů) tvoří začínající trenéři / asistenti s trenérskou

¹ 12th INTERNATIONAL CONFERENCE ON KINANTHROPOLOGY "Sport and Quality of Life", [On selected problems of low representation of women in coaching](#)

²<https://www.czso.cz/csu/stoletistatistiky/prumerny-vek-obyvatel-ceske-republiky#:~:text=Pr%C5%AFm%C4%9Brn%C3%BD%20v%C4%9Bk%20se%20ka%C5%BEdor%C4%8Dn%C4%9B%20zvy%C5%A1uje,zv%C3%BD%C5%A1il%20o%204%2C3%20roku.>

zkušeností do čtyř let. Je tu značný potenciál pro jejich odborný rozvoj. Což také prokázaly výsledky zpracované v otázkách týkajících se plánovaného budoucího vzdělávání a jeho konkrétní úrovně. Celých 37,6 % aktivních asistentů podílejících se na realizaci tréninkového procesu ve svém klubu nemá doposud žádné formální trenérské vzdělání. Vysoký počet těchto asistentů i s trenéry, kteří již získali určitý stupeň formálního-licenčního vzdělání (76,2 %) projeví zájem o další soustavnou edukaci.

Zajímavé výsledky jsme také obdrželi z otázky č. 5. Ta se zabývala problematikou toho, jakou konkrétní roli zastávají naši trenéři a asistenti v tréninkovém procesu. Více než 1/3 respondentů, konkrétně (35,6 %) se stále ještě zabývá aktivním šermem na závodech. Věk těchto účastníků výzkumu je průřezem celého vzorku, jak mladých šermířů a šermířek na pokraji juniorské a seniorské kategorie, tak i veteránských kategorií. U menších klubů máme za to, že jedním z důvodů takové aktivity může být i snaha poskytnout sparing svěřencům a trenérům následný transfér do závodů. Druhým důvodem může být nízké zastoupení profesionálních trenérů šermu u nás a snaha neprofesionálních šermířů-trenérů si šerm více užít touto zábavnou a aktivní formou. Přesná data, která by osvětlovala tento jev nám však chybí.

Nejvíce preferovanou formou vzdělávání se ukázala být skupinová forma, ke které se přihlásilo 50,5 % celého vzorku. Tento výsledek mohl být motivovaný snahou trenérů sdílet navíc postřehy a metody mezi nimi. Pokud by VzMK připravila specificky zaměřené semináře bylo by to u vzorku 69 (31,5 %) trenérů považováno jako nejefektivnější forma k získání či procvičení žádaných kompetencí. Dalšími možnostmi, které by našim trenérům či aspirantům trenérského vzdělávání usnadnil přístup k žádaným dovednostem či informacím by bylo pořádání klasických školení (24,7 %), ale i značná část projevila zájem o možnost studia metodických materiálů (21,9 %). Ty byly v minulosti velmi silným zdrojem informací a metodické listy vydávané ČSTV s šermířskou tematikou měli tradici. Díky vydavatelským aktivitám se podařilo i v nedávné době publikovat několik zajímavých českých knižních titulů týkajících se historie šermu a tréninku šermu fleretem. Těsnou většinou (50,5 % proti 49,5 %) se respondenti vyslovili pro přednášení témat společných pro všechny tři zbraně dohromady. VzMK toto vítá s ohledem na časovou vytíženost a organizační složitost řízení seminářů. Při koncipování praktických kurzů šermu výsledky dotazníků odkázaly na to, zaměřit

se na výuku individuálních lekcí. S tím bychom chtěli také umožnit zúčastněným, aby si přivezli „své“ šermíře s sebou. Proces učení pak bude mnohem efektivnější. Tento systém byl použit u jednoho semináře pořádaného ČŠS, kdy byl lektorem Ziemowit Wojciechowski. Zdá se že koncept trenér-trenér není tak efektivní. Praktická výuka se ukázala jako stěžejní pro naše respondenty, pro některá z rezonujících témat by však bylo efektivnější najmout externí experty. Například druhý nejčastěji zmiňovaný zájem byl projeven o téma psychické přípravy šermířů 51,5 % respektive 19,7 %.

Doporučení pro praxi:

- 1- Podporovat trenérky ženy v jejich vzdělávání. Především mentorská činnost trenérů ze stejného klubu a lektorů jednotlivých specializací.
- 2- Využít obecného zájmu o systematické vzdělávání trenérů a asistentů.
- 3- Kromě formálních (licenčních) kurzů vypisovat také semináře zaměřené na určitá témata. Vytvořit k nim textovou podporu formou prezentací či výňatků z překladů cizojazyčné odborné literatury, která by prozatím nahrazovala chybějící metodické materiály. Umožnit zájemcům konzultace s lektory specializací po předchozí domluvě v jejich domovském klubu.
- 4- Více se zaměřit na výuku individuálních šermířských lekcí a umožnit zúčastněným trenérům přítomnost vlastních šermířů při výuce individuálních lekcí - neomezovat se pouze na systém „trenér-trenér“. Více spolupracovat s externími experty při praktické výuce.